

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ
НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР – ТӘРБИЕНІҢ
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ
В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ
И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

I КНИГА

Қостанай қ., 2025 ж.
г. Қостанай, 2025 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Скударева Галина Николаевна**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Ресейлік Мәскеу облысындағы Мемлекеттік жоғары білім беру ұйымы «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректоры, педагогика кафедрасының меңгерушісі, Ресей; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар - тәрбиенің тұжырымдамалық негізі:
Қ 22 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: I Кітап, 27 ақпандағы 2025 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025. – 1916 б. = Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях: Материалы международной научно-практической конференции: I книга, 27 февраля 2025 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025.–1916 с.

ISBN 978-601-356-498-2

Жинақта Алтынсарин оқуларының «Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар – тәрбиенің тұжырымдамалық негізі» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланған. Бұл Қазақстандық білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары туралы зерттеулер, еліміздің ұлттық біртұтас тәрбие бағдарламаны жүзеге асыру жолдары, жас ұрпақты тәрбиелеуде халықаралық және отандық тәрбие мәселелері ескеру жолдары, мектеп пен отбасының қоғамдық тәрбие күштерін біріктіру туралы пікірлері, зерттеу ұсынылымдары туралы мақалалар жинақталған.

Жинақта білім беруде ұлттық тәлім-тәрбие құндылықтарын еңгізудің өзекті мәселелері, озат тәжірибелер, біртұтас тәрбиенің бағыт-бағдарымен тенденцияларын айқындалып, сондай-ақ қолжетімділікпен инклюзивтілікті қамтамасыз ету, барлық деңгейлердегі мазмұнның құндылық аспектісін өзектендіру, білім беру ұйымдарында ашықтық пен ынтымақтастық ахуалын құру, білім беруді дамыту мен психологиялық-педагогикалық қолдаудың инновациялық форматтарымен тиімді тәжірибелерін еңгізу, педагогикалық ғылым мен практиканы интеграциялау қарастырылған.

Конференция материалдары қазіргі білім беру контекстіндегі Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының өзектілігін, оқытудың гуманистік теориясының ғылыми негіздерін, қазіргі педагогикалық білім берудегі ғылым мен практиканың өзара байланысы мәселесін шешу жолдарын, интегративті жүйе ретіндегі кәсіпке дейінгі педагогикалық білім берудің маңыздылығын, цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, педагогтардың тәрбие мәселелерін өз қызметтерінде шешу жолдары айқындалған.

Бұл жинақтың материалдарын ғалымдар, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушылары, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілер, педагог-психологтар, магистранттар мен студенттер пайдалана алады.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях», определяющие общие направления тенденции внедрения национальной программы «Біртұтас тәрбие», такие, как ценностные аспекты воспитания подрастающего поколения, анализ возможностей и лучших практик по внедрению единой программы воспитания, поддержка взаимодействия школ и семьи в воспитании ценностных ориентиров детей и молодежи, изучение путей создания безопасной и поддерживающей образовательной среды в организациях образования.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, педагогической готовности педагогов к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-498-2

9 786013 564982

УДК 37.02
ББК 74.00

2 СЕКЦИЯ

ҚР БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА БІРТҰТАС ТӘРБИЕ БАҒДАРЛАМАСЫН ЕНГІЗУДІҢ ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕЛЕРІ

ЛУЧШИЕ ПРАКТИКИ ВНЕДРЕНИЯ ЕДИНОЙ ПРОГРАММЫ ВОСПИТАНИЯ В ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ РК

ӘОЖ 373.2

БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАЛАРҒА ЭСТЕТИКАЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУДЕГІ ҰЛТТЫҚ ӨНЕРДІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Абдильманова Дина Салимовна
музыка жетекшісі

Ақмола облысы білім басқармасы
Көкшетау қаласы бойынша білім бөлімі жанындағы
«Алтын бала» балабақшасы МКҚК
Көкшетау қ., Қазақстан

Аңдатпа

Қазақтың ұлттық өнері – өскелең ұрпақтың рухани және эстетикалық тәрбиесінің негізі. Балабақшадағы балаларға эстетикалық тәрбие беру барысында ұлттық өнерді пайдалану олардың шығармашылық қабілеттерін дамытып, мәдени мұраға деген қызығушылығын арттырады. Бұл мақалада ұлттық өнердің мектепке дейінгі білім беру жүйесінде эстетикалық тәрбие берудегі рөлі қарастырылады. Ән, күй, қолөнер, ұлттық би және ою–өрнек секілді ұлттық өнер түрлерінің баланың дүниетанымына, көркемдік талғамына және шығармашылық қабілеттеріне әсері талданады.

Түйінді сөздер: эстетикалық тәрбие, ұлттық өнер, балабақша, шығармашылық қабілет, мәдени мұра, ұлттық сана.

Аннотация

Национальное искусство казахского народа является основой духовного и эстетического воспитания подрастающего поколения. Использование национального искусства в процессе эстетического воспитания детей в детском саду способствует развитию их творческих способностей и интереса к культурному наследию. В данной статье рассматривается роль национального искусства в системе дошкольного образования, анализируется влияние таких его видов, как песни, кюй, народные танцы, декоративно–прикладное искусство и орнаменты, на мировоззрение, художественный вкус и творческое развитие ребенка.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, национальное искусство, детский сад, творческие способности, культурное наследие, национальное самосознание.

Abstract

The national art of the Kazakh people is the foundation of spiritual and aesthetic education of the younger generation. The use of its various forms, such as folk songs, kuis, traditional dances, decorative arts, of national art in the process of aesthetic education in preschool institutions helps develop children's creativity and interest in cultural heritage. This article explores the role of national art in preschool education, analyzing the influence and ornaments, on a child's worldview, artistic taste, and creative abilities.

Key words: aesthetic education, national art, kindergarten, creative abilities, cultural heritage, national identity.

Қазіргі таңда білім беру жүйесінде баланың жан–жақты дамуына ерекше мән берілуде. Әсіресе, эстетикалық тәрбие – баланың рухани әлемін байытудың, оның шығармашылық қабілеттерін дамытудың маңызды бөлігі. Балалардың талғамын қалыптастыру, олардың өнерге деген қызығушылығын арттыру – тек білім беру мекемелерінің емес, бүкіл қоғамның міндеті. Ұлттық мәдениетке, өнерге сүйіспеншілік

баланың эстетикалық тәрбиесін жетілдіруге, көркемдік ой–өрісін дамытуға ықпал етеді [1].

Эстетикалық тәрбие және оның маңызы

Эстетикалық тәрбие – бұл тек сурет салу, ән айту немесе би билеу ғана емес. Бұл – баланың өмірдің әдемілігін көруі, оны сезіне алуы және сол әдемілікті жасауға ұмтылуы. Мен күнделікті жұмысымда балалардың өнерге деген қызығушылығын арттыру арқылы олардың бойында сұлулықты бағалау, талғам қалыптастыру, шығармашылық қабілеттерін дамыту секілді қасиеттердің дамып келе жатқанын көремін.

Балалар шығармашылық тапсырмалар орындағанда, олар өз эмоцияларын білдіріп, ой–санасын еркін жеткізуге мүмкіндік алады. Мысалы, ән айту, ұлттық би билеу, сурет салу сияқты іс–әрекеттер арқылы олар өздерін еркін сезініп, эстетикалық талғамдарын қалыптастырады.

Менің педагог ретінде байқағаным, балалардың көркемдік талғамын дамыту – олардың тұлғалық қалыптасуында маңызды рөл атқарады. Эстетикалық тәрбие арқылы балалар әсемдікті сезіне білуге, өнерді түсінуге, табиғат пен қоршаған ортадағы сұлулықты бағалауға үйренеді. Эстетикалық тәрбиенің көмегімен балалардың қиялы, эмоциялары және шығармашылық қабілеттері дамиды [2].

Эстетикалық тәрбиенің бала дамуындағы рөлі

1. Баланың рухани дамуына әсері

Эстетикалық тәрбие тек әсемдікке баулып қана қоймай, адамгершілік қасиеттерді дамытуға да ықпал етеді. Өнер мен сұлулыққа жақын бала мейірімді, сезімтал, эмоционалды тұрақты болып келеді. Ол тек әдемілікті көріп қана қоймай, оны өз қолымен жасауды үйренеді, бұл оның рухани дамуына оң әсер етеді.

2. Көркемдік–шығармашылық қабілеттерін дамыту

Балалар өнер арқылы өз ойларын, сезімдерін және ішкі әлемін жеткізеді. Мысалы, сурет салу, мүсіндеу, ән айту, би билеу сияқты әрекеттер арқылы олардың қиялы дамып, шығармашылық ойлау қабілеті артады.

3. Баланың эстетикалық талғамын қалыптастыру

Менің тәжірибемде балалар музыка тыңдау, сурет салу, мүсін жасау кезінде өздерінің талғамын дамытады. Мысалы, қазақтың ою–өрнектерін салу арқылы балалар ұлттық нақыштарды таниды, түстерді үйлестіруді үйренеді.

4. Эмоционалды тұрақтылық пен психологиялық үйлесімділік

Өнер баланың эмоцияларын реттеуге, стресс пен қобалжуды азайтуға көмектеседі. Кейбір балалар сөзбен жеткізе алмаған сезімдерін сурет салу, мүсіндеу немесе музыка арқылы білдіре алады.

Балабақшадағы тәрбие процесінде ұлттық өнерді қолданудың рөлі

Балабақша – баланың алғашқы тәрбие алатын ортасы. Осы кезеңде баланы ұлттық мәдениет пен өнерге жақындату – оның болашақта жан–жақты, рухани бай тұлға болып қалыптасуына негіз қалайды. Мен балабақшадағы тәрбиеші ретінде балалардың ұлттық өнерге деген қызығушылығын арттыру үшін ән–күй, би, ою–өрнек, театр элементтерін сабақтарымда жиі қолданамын. Осы әдістер арқылы балалардың шығармашылық әлеуетін дамытып, ұлттық құндылықтарды бойларына сіңіруге көмектесемін [3].

Эстетикалық тәрбиенің мәні мен маңызы

Баланың тұлғалық дамуына эстетикалық тәрбиенің әсері

Мен педагог ретінде баланың шығармашылық қабілеттерін дамытуда эстетикалық тәрбиенің маңызы зор екенін күнделікті тәжірибемде жиі байқаймын. Эстетикалық тәрбие – бұл тек қоршаған әлемді қабылдау қабілетін жетілдіру ғана емес, сонымен қатар баланың рухани дамуына, адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруға ықпал ететін маңызды құрал.

Баланы сұлулықты сезінуге, бағалауға және оны жасауға ұмтылуға үйрету – тәрбиешінің басты міндеттерінің бірі деп санаймын. Баланың эстетикалық қабылдауы дұрыс дамыса, ол айналасындағы ортаға, адамдарға, табиғатқа мейірімділікпен қарайды. Яғни, көркемдік талғамы жоғары бала әдепті, мәдениетті, шығармашылыққа бейім болады.

Баланың көркемдік–шығармашылық қабілеттерін дамытудағы эстетикалық тәрбиенің рөлі

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда эстетикалық тәрбие ерекше орын алады. Себебі шығармашылық – баланың ішкі әлемін ашудың, өзін-өзі білдіруінің ең тиімді жолы.

Менің байқағаным, балалар сурет салу, мүсіндеу, ән айту, би билеу сияқты шығармашылық әрекеттер арқылы өздерін еркін сезінеді, эмоцияларын көркемдік жолмен жеткізуді үйренеді. Бұл олардың өзін-өзі бағалауына, сенімділігіне оң әсер етеді.

– Сурет салу және мүсіндеу – балаға өз ойын, сезімін бейнелеуге мүмкіндік береді, түстердің үйлесімділігін сезінуге үйретеді.

– Ән айту – музыкалық есту қабілетін дамытып қана қоймай, эмоцияларын еркін білдіруге көмектеседі.

– Би өнері – тек қимыл қозғалысты емес, көркемдік үйлесімділікті түсінуге үйретеді.

Эстетикалық тәрбиеде ұлттық өнерді қолданудың маңызы

Ұлттық өнер – баланы өз мәдениетін, салт–дәстүрін түсінуге, оған құрметпен қарауға баулитын құрал. Мен қазақтың музыкасын, биін, қолөнерін балалардың эстетикалық дамуына ықпал ету үшін жиі қолданамын.

Музыка – қазақтың халық әндерін тыңдату арқылы балалардың музыкалық талғамын, ұлттық рухын қалыптастырамын.

Сурет және ою–өрнек өнері – балалар ұлттық ою–өрнектерді үйреніп, олардың мағынасын түсінеді, шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Би өнері – қазақтың халық билерін үйрету балаларға көркем қозғалысты меңгеруге және әсемдікке баулуға көмектеседі [4].

Балабақшадағы эстетикалық тәрбиеде ұлттық өнерді қолдану ерекшеліктері

Эстетикалық тәрбие – баланың қоршаған әлемді қабылдауын, көркемдік талғамын, шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған үдеріс. Осы мақсатта ұлттық өнерді қолдану балалардың ұлттық мәдениетке деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, олардың рухани дамуына, көркемдік қабылдауына, шығармашылық ойлауына әсер етеді.

Мен педагог ретінде ұлттық өнердің балалардың жан–жақты дамуына ықпал ететінін күнделікті жұмысымда байқап жүрмін. Әсіресе, музыка, би, қолөнер және театрландырылған қойылымдар арқылы балалардың эстетикалық қабылдауы артып, шығармашылық қабілеттері дамиды. Осы әдістерді қолдану арқылы балалар ұлттық мәдениетті сезініп, оны өз шығармашылығы арқылы бейнелеуді үйренеді.

Музыка және ән өнері арқылы тәрбие

Менің тәжірибемде музыка мен ән өнері балалардың эстетикалық тәрбиесінде ерекше орын алады. Музыка – адамның эмоциясын оятатын, оның сезімдерін қалыптастыратын, рухани дамуын жетілдіретін құрал. Әсіресе, қазақ халқының ән–күйлері арқылы балаларға ұлттық өнерді сезіндірудің маңызы зор.

Қазақтың халық әндері мен күйлері – ұлттық мәдениеттің баға жетпес мұрасы. Олар тек музыкалық әуезділікті ғана емес, халықтың тарихын, рухын, дүниетанымын бейнелейді. Мен балабақшадағы сабақтарымда балаларға Құрманғазының, Дина Нұрпейісованың күйлерін тыңдату арқылы олардың ұлттық музыканы түсіну қабілетін

дамытамын. Балалар күйлерді тыңдай отырып, музыкадағы динамиканы, ырғақты, көңіл-күйді ажыратуға үйренеді.

Музыкалық сабақтарда балалар:

– Қазақ халық әндерін үйренеді – бұл олардың есту қабілетін дамытып, әуезділікке үйретеді.

– Қазақ күйлерін тыңдайды – бұл музыкалық талғамын қалыптастырады.

– Өн айту арқылы сөздік қорын байытады – ұлттық әндерді орындау баланың сөйлеу қабілетіне де оң әсер етеді.

Ұлттық би мен қозғалыс өнерінің тәрбиелік маңызы

Би – тек қимыл-қозғалыс емес, ол адамның эмоциясын, ішкі сезімін бейнелейтін өнер. Қазақтың халық билері ұлттық салт-дәстүрдің, тұрмыстың, халықтың болмысының айнасы.

Мен сабақтарымда балаларды ұлттық би өнерімен таныстыру арқылы олардың қозғалыс координациясын, әсемдік сезімін дамытуға тырысамын. Ұлттық билер қимыл-қозғалысты үйлестіру қабілетін дамытады, сонымен қатар балалардың шығармашылық ойлауын қалыптастырады.

Балалар би арқылы:

– Шапшаңдық, икемділік, үйлесімділік қасиеттерін меңгереді.

– Би қимылдары арқылы эмоцияларын білдіруге үйренеді.

– Ұлттық дәстүрлер мен мәдениетті би арқылы таниды.

Қолөнер және ою-өрнек арқылы көркемдік талғам қалыптастыру

Мен эстетикалық тәрбие беру барысында қазақтың ою-өрнектері мен қолөнерін үйретуге ерекше назар аударамын. Себебі, қолөнер – тек шығармашылық қабілетті дамытатын құрал ғана емес, ол ұлттық мәдениетті түсінудің негізі.

Қазақ ою-өрнектері – халқымыздың дүниетанымы мен өмірлік философиясын бейнелейтін ерекше өнер түрі. Балалар ою-өрнектерді салу арқылы олардың мағынасын, символикалық мәнін түсіне бастайды.

Сабақтарымда балалар:

– Қазақтың дәстүрлі ою-өрнектерін бейнелеуді үйренеді.

– Түрлі түстер мен пішіндерді үйлестіруді меңгереді.

– Қолданбалы өнермен айналысып, шығармашылық қабілетін дамытады.

Қазақ ертегілері мен театрландырылған қойылымдардың рөлі

Балаларға эстетикалық тәрбие беру кезінде мен қазақ ертегілерін театрландырылған қойылымдар арқылы сахналауға ерекше мән беремін. Себебі театр өнері – баланың қиялын дамытудың, шығармашылық ойлау қабілетін жетілдірудің тиімді әдісі.

Театрландырылған қойылымдар балаларға:

– Көркемдік қабылдау қабілетін дамытуға көмектеседі.

– Сөйлеу мәдениетін жақсартады.

– Эмоцияларын дұрыс білдіруге үйретеді.

Мен «Ер Төстік», «Алдар Көсе», «Қобыланды батыр» сияқты қазақ ертегілерін сахналау арқылы балалардың ұлттық құндылықтарды түсінуіне көмектесемін. Олар ертегілерді сахналау кезінде мінез-құлық, адамгершілік, батырлық сияқты қасиеттерді түсіне бастайды.

Театрландырылған қойылымдар балаларға шығармашылық еркіндік береді, олардың тіл байлығын арттырады және сахнада өзін-өзі ұстау дағдыларын дамытады [5, 6].

Қорытынды

Мен педагог ретінде эстетикалық тәрбие баланың жан-жақты дамуы үшін аса маңызды екенін күнделікті тәжірибемде жиі байқаймын. Әсіресе, ұлттық өнерді

пайдалану – баланың тек шығармашылық қабілеттерін дамытып қана қоймай, оның рухани–адамгершілік қасиеттерін қалыптастырудың, ұлттық мәдениетке деген сүйіспеншілігін арттырудың тиімді жолы.

Балабақшадағы эстетикалық тәрбие беру процесінде ұлттық өнердің орны ерекше. Қазақтың дәстүрлі әндері, күйлері, билері, ертегілері, қолөнері мен ою–өрнектері балалардың көркемдік талғамын қалыптастырып, шығармашылық қабілеттерін дамытады. Ұлттық өнерді қолдану арқылы балалар сұлулықты сезінуді, оны бағалауды және өз шығармашылығы арқылы бейнелеуді үйренеді.

Эстетикалық тәрбие тек баланың шығармашылық қабілетін жетілдіріп қоймай, оның ішкі жан дүниесін байытуға, өмірді әсемдік тұрғысынан қабылдауға үйретуге көмектеседі. Сондықтан мен өз жұмысымда ұлттық өнерді эстетикалық тәрбиенің негізгі элементі ретінде қолдануды маңызды міндетім деп санаймын.

Әдебиеттер тізімі:

1. Құнанбаева, Г. (2019). Эстетикалық тәрбие және оның рөлі. Алматы: Қазақ университеті.
2. Әбдіқадырова, С. (2020). Балабақшада тәрбие процесін ұйымдастыру. Нұр–Сұлтан: «Білім» баспасы.
3. Сейітова, А. (2021). Ұлттық өнер арқылы тұлға қалыптастыру. Оқу–әдістемелік құрал. Алматы: Рауан.
4. Байменова, А. (2018). Эстетикалық тәрбие және шығармашылық қабілетті дамыту әдістері. Астана: Педагогика баспасы.
5. Жұмабаева, М. (2022). Балаларға ұлттық өнер арқылы тәрбие беру жолдары. Білім және ғылым журналы, №3, 45–52–б.
6. Құрманова, Л. (2020). Балалардың эстетикалық тәрбиесін дамытудағы театр өнерінің рөлі. Оқу–әдістемелік құрал. Шымкент: «Өрлеу» баспасы

УДК 37.025.8

ОЦЕНКА ПРОЧИТАННОЙ ИНФОРМАЦИИ ДЛЯ РАЗВИТИЯ АРГУМЕНТИРОВАННОГО МОНОЛОГА ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕСПЛОШНЫХ ТЕКСТОВ

Абдрахманова Майя Жетписбаевна,
учитель русского языка и литературы
НИШ ФМН, г.Костанай, Казахстан

Аннотация

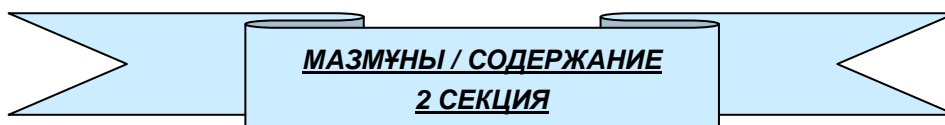
Статья посвящена исследованию эффективности использования несплошных текстов в 8 классе в процессе развития навыка аргументированного высказывания. В ходе работы обозначена её актуальность, цели, задачи сформулирована гипотеза исследования. Теоретическое исследование позволило определить признаки, сущность и понятие аргументированного высказывания, установить специфику построения несплошных текстов, рассмотреть их возможности в формировании навыков аргументированной речи. В ходе исследования использованы общенаучные и специальные теоретические методы работы и методики экспериментальной диагностики.

Ключевые слова: исследование, учащиеся, несплошной текст, навык, аргументированное высказывание, информация, речевая ситуация.

Аңдатпа

Мақала дәлелді пікір білдіру дағдысын дамыту процесінде 8 сыныпта тұтас емес мәтіндерді пайдалану тиімділігін зерттеуге арналған. Жұмыс барысында оның өзектілігі, мақсаттары, міндеттері айқындалды. Теориялық зерттеу дәлелді пікірлердің белгілерін, мәні мен түсінігін анықтауға, тұтас мәтіндерді құру ерекшелігін белгілеуге, олардың дәлелді сөйлеу дағдыларын қалыптастырудағы мүмкіндіктерін қарастыруға мүмкіндік берді. Зерттеу барысында эксперименттік диагностика әдістемесі мен жұмыстың жалпы ғылыми және арнайы теориялық әдістері пайдаланылды.

**ҚР БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА БІРТҰТАС ТӘРБИЕ БАҒДАРЛАМАСЫН
ЕНГІЗУДІҢ ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕЛЕРІ**

**ЛУЧШИЕ ПРАКТИКИ ВНЕДРЕНИЯ ЕДИНОЙ ПРОГРАММЫ ВОСПИТАНИЯ В
ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ РК**

Абдильманова Дина Салимовна	Балабақшадағы балаларға эстетикалық тәрбие берудегі ұлттық өнердің маңыздылығы	1051
Абдрахманова Майя Жетписбаевна	Оценка прочитанной информации для развития аргументированного монолога через использование несплошных текстов	1055
Абилькаримова Жанар Казикановна	Роль образовательных кружков в реализации воспитательной стратегии начальной школы: методы, подходы и перспективы	1060
Абсолямова Гульнара Владимировна, Елеусизова Гульнара Досумхановна	Роль взаимодействия школы и семьи в системе реализации Программы целостного воспитания «Біртұтас тәрбие»	1066
Алғалиева Гүлжанат Султанқызы	Біртұтас тәрбие – жаңа қадам, мүмкіндіктер мен жетістіктер	1071
Алибекова Алина Гаджикурбановна	Эффективные методы и практики внедрения программы «Біртұтас тәрбие» в дошкольной организации	1076
Атоварова Юлия Анатольевна, Альмеева Елена Валерьевна	«Мультимедийная журналистика» в современной школе: практика воспитания ключевых ценностей в рамках единой программы «Біртұтас тәрбие»	1079
Ахметқали Гүлдана Серікқызы	Единая программа воспитания и её адаптация для нужд детей с расстройством аутистического спектра в системе образования Республики Казахстан	1084
Вертянкина Любовь Васильевна, Макаева Кристина Владимировна	Погружение в языковую среда через использование на занятиях национальных игр	1088
Герасимова Ольга Юрьевна	Интеграция ценностно–ориентированных подходов единой программы воспитания «Біртұтас тәрбие» в развитие исследовательской инициативности младших школьников	1091

2 СЕКЦИЯ

Гималетдинова Умут Асыгатовна, Есенова Кинжекуль Омаровна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында «Біртұтас тәрбие» бағдарламасы аясында ұлттық құндылықтарды баулу аспектілері	1096
Данченко Татьяна Владимировна, Жиенбаева Алёна Владимировна	Развитие коммуникативных и творческих компетенций за счет применения на уроках цитат недели	1100
Дильдибекова Гульнара Айсәевна, Койшина Айман Мухамеджановна	Образовательный терренкур «Экотайм» как одно из условий развития экологических дошкольников	1104
Досмаилова Светлана Султановна, Нургазина Айгерим Жумагазиевна	Сабақта және сабақтан тыс уақытта тәрбиелеудің құндылықтарын жүзеге асыру негіздері	1109
Едревская Людмила Валерьевна	Воспитание активного читателя на примерах взаимосвязи литературных произведений как средство реализации Национального проекта «Балалар кітапханасы»	1113
Елдос Анар Нұрлыбекқызы	History of formation of official business style in the Kazakh language	1117
Ерекин Айдын Муратович, Хамзина Күлшат Бақытжанқызы	Біртұтас тәрбие бағдарламасы: жан –жақты тұла қалыптастырудың негізі	1120
Еришова Асыл Аубакировна	Ұлттық құндылықтарға негізделген білім мен тәрбиенің сабақтастығы	1123
Есенова Эльмира Есмагуловна, Хусайнова Жузира Мусиновна	Биология пәнінің тәлім –тәрбие берудегі рөлі	1127
Жайворонко Ирина Алексеевна, Ткач Надежда Алексеевна	Программа «БіртұтасТәрбие»: новые подходы и ценности воспитания в современной школе	1130
Жандауова Шолпан Еркиновна, Братышева Мария Владимировна	Использование информационных технологий на уроках математики как один из путей преодоления проблемы «клипового мышления» обучаемых	1135
Жумаева Алтын Сагингалиевна, Сәлімжан Аңсағаным Сәлімжанқызы	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында біртұтас тәрбие бағдарламасы құндылықтарын енгізе оқытудың әдістері	1141
Жунусова Гулбаршын Кабылжановна, Зарлыханова Алмагуль Адильбековна	Жаңаша білім беру үрдісінде біртұтас тәрбиенің рөлі	1145
Жунусова Марина Яковлевна	Патриотическое воспитание в современной школе в рамках реализации программы «Біртұтас тәрбие»	1151
Заманбекова Алия Заманбековна	Білім беру ұйымдарындағы оқу–тәрбие үдерісінде құндылықтар жүйесін қалыптастыру жолдары	1156

2 СЕКЦИЯ

Злая Элина Владимировна, Жандауова Шолпан Еркиновна	Utaigra – универсальный учебный ресурс, как средство формирования познавательного интереса к учебной деятельности	1161
Ибатова Айгуль Куанышбаевна	Роль куратора в адаптации студентов первого курса колледжа в контексте реализации программы «Біртұтас тәрбие»	1165
Иржанова Рыскуль Касымхановна	Көркем еңбек – ұлттық құндылықтың өзегі	1168
Искакова Гульжан Сагиевна, Алпысбаева Назым Сартонкызы	Мектеп оқушыларын рухани–адамгершілікке тәрбиелеу барысында ұлттық тәрбие негіздері	1174
Исмагулова Эльвира Бахитбековна	Совершенствование двигательной активности дошкольников, имеющие нарушения речи посредством введения в систему физического воспитания нейроигр	1178
Кабылбекова Гульнара Саматовна, Картпаева Адина Армановна	Біртұтас тәрбие бағдарламасы: ұлттық жаңа сананы ұлттық құндылықтар арқылы қалыптастыруға болады	1183
Кадашева Шолпан Алпысбаевна, Щербаева Кундызай Сейткалиевна	Біртұтас тәрбие балабақшадан басталады	1186
Калиаскарова Индира Мияссаровна	«Біртұтас тәрбие» бағдарламасы: балаларға ұлттық құндылықтар негізінде білім беру мәселесі	1190
Кашелюк Татьяна Ивановна	Программа «Буртутас тарбие: педагогические находки и практическое применение»	1193
Келинбердиева Ырсалды Сиехановна	Үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасындағы ұлттық тәрбиенің жүзеге асуы	1196
Клышбаев Серик Егинбаевич	Кейкі батыр – дала күресінің дара тұлғасы	1201
Коваленко Марина Викторовна	Инклюзивные практики в контексте реализации Единой программы воспитания в организациях образования	1204
Кункабаева Сарбинас Сериковна	Методы развития внутренней мотивации учебной деятельности как фактор академической успешности старшеклассников	1210
Кусаинова Мейрамгуль Маратовна, Жакиянова Жанна Калтаевна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында біртұтас тәрбиені енгізу жолдары	1214

2 СЕКЦИЯ

Кушмурзина Даметкен Хажмухановна, Жусупова Инкар Алликовна	Бастауыш сыныпта уақыт өлшем бірліктерін оқытудың білімдік, тәрбиелік және дамытушылық рөлі	1220
Лекерова Любовь Маратовна, Жандауова Шолпан Еркиновна	Ментальная арифметика как средство развития математической компетенции у учеников 1 класса	1227
Майстренко Валерия Юрьевна	Формирование ценностей воспитания среди детей и молодежи на уроках литературы в контексте программы «Біртұтас тәрбие»	1231
Мальцева Татьяна Александровна	Практика реализации программы воспитания в образовательных организациях высшей школы	1235
Мамырканова Мендыгуль Сартаевна	Роль исторического образования в формировании гражданской идентичности	1239
Махмутова Мархаба Даулетжановна, Молдахметова Алия Досымбековна	Исследование влияния метода триз на развитие креативного мышления учащихся 7 классов на уроках искусства	1243
Маркина Зейнеп Бакитжановна	Біртұтас тәрбиені негізге ала отырып Ыбырай Алтынсарин шығармаларын оқыту	1249
Михалькова Людмила Васильевна	Формирование творческих компетенций через вокальное исполнительство у детей дошкольного возраста	1253
Молдашова Айнагүл Баймұқанқызы, Калимжанова Роза Лаиковна	Роль воспитательных программ в профилактике профессионального выгорания среди курсантов и сотрудников ОВД	1256
Мукашева Альбина Бауржановна	Интеграция ценностно –ориентированного образования в преподавание математики	1262
Мурзабекова Келбет Бирмаганбетовна	Ұлттық құндылықтарды дамыту: Ыбырай Алтынсарин әңгімелері арқылы жас ұрпақты тәрбиелеу	1267
Мустафина Асель Сапарғалиевна, Абдулина Айгуль Сапарғалиевна	Идеи Ыбырая Алтынсарина в реализации программы «Біртұтас тәрбие бағдарламасы»	1270
Назарова Гулмира Куандыковна	Тәрбие–біртұтас үдеріс	1274
Нургазина Нургуль Отарбаевна, Тагаева Аружан Бауыржановна	Білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары	1278
Нуркина Батима Ауезхановна, Нугуманова Нургуль Куанышбековна	Білім беру саласында дара ұстаздың рөлі	1281

2 СЕКЦИЯ

Обиух Мария Николаевна	Эффективные методы реализации программы Біртұтас тәрбие в условиях современного детского сада	1284
Осипова Бахиткуль Кайроллиевна	Біртұтас тәрбие негізінде оқушылардың эмоционалдық саулығын қамтамасыз ету	1288
Полешко Татьяна Анатольевна, Миллер Татьяна Витальевна	Интеграция традиционных национальных ценностей в современные образовательные программы	1292
Рахимова Гизат Батыржановна	Изучение биографии и творчества Ыбырая Алтынсарина как инструмент привития общечеловеческих и национальных ценностей в контексте единой программы воспитания	1297
Редикульцева Юлия Владимировна, Бекмухамбетова Жанылдық Каирбековна	Использование методов и приемов технологии кроссенс в развитии креативного мышления у детей старшего дошкольного возраста	1301
Рогожина Татьяна Александровна, Ли Ляззат Абаевна	Дебаты – фундамент интеллектуального развития личности	1305
Сармурзина Алия Коныспаевна	Опыт применения стратегий развития метакогнитивных навыков у старшекласников	1308
Сикун Людмила Николаевна	Чат–ассистент GRT как инструмент планирования воспитательных мероприятий для детей с ООП в рамках программы «Біртұтас тәрбие»	1313
Смирнова Анна Александровна, Земцова Наталья Анатольевна	Интеграция программы «Біртұтас тәрбие» в образовательный процесс на уроках математики	1317
Солоха Ирина Константиновна, Гавриляк Инна Михайловна	Ценности воспитания как основа гармоничного развития детей в начальной школе	1322
Тельгарина Айгуль Сарсеновна,	Ценности воспитания детей и молодежи в системе образования Казахстана: опыт, проблемы и решения	1327
Тлеулина Галия Жамалетдиновна	Педагогический опыт по реализации программы «Біртұтас тәрбие» в условиях дошкольной организации на занятиях музыки	1330

2 СЕКЦИЯ

Умарова Бибигуль Ахметкалиевна, Хасенова Мадина Маратовна	Ұлттық құндылықтар және оларды оқу үдерісіне интеграциялау	1335
Упорова Екатерина Юрьевна	Проектная деятельность как действенный способ формирования социальной ответственности студентов колледжей	1339
Усенко Галина Васильевна	Практика внедрения программы «Біртұтас тәрбие» через серию интерактивных интеллектуальных игр в образовательном пространстве школы	1343
Успанова Айнура Оразбековна, Молдахметова Гульнар Муратовна	Ұлттық ойын – ұлт болашағы	1346
Фарафонова Наталья Николаевна	Воспитательная работа в дошкольной организации на основе Единой программы воспитания	1350
Фоменко Александра Сергеевна	Практические аспекты формирования готовности педагогов к инклюзивному образованию	1352
Хамзина Күлшат Бақытжанқызы, Ерекин Айдын Муратович	Мектептегі тәрбие жұмысының ерекшеліктері	1356
Шагатаев Салмагамбет Елеубаевич, Урумбаев Куаныш Дулатович	«Lesson study» на уроках физической культуры	1360
Шамекешева Светлана Петровна, Эмомова Лилия Тимуровна	Воспитательный аспект современного урока русского языка и литературы в рамках программы «Біртұтас тәрбие»	1365
Шудабаева Жанар Жумабаевна	Развитие коммуникативных и творческих компетенций за счет применения на уроках цитат недели	1370
Юркова Светлана Владимировна	Значение кюя в музыкальном воспитании дошкольника	1373